

RENBETESKONVENTION 2009

Vid bildandet av den första gränsöverskridande renskötselkonventionen år 1919 gick Voernese sameby miste om nästan hela sitt sommarbetesland på norska sidan av gränsen. De markerna som gick förlorade blev tillgängliga för Östre namdals reinbetesdistrikt men även den nordligare delen av Voernes sommarbetesland förlorades och blev tilldelat Vilhelmina södra sameby (§ 35 Jitneme). På svensk sida valde man att bortse från K. B Wiklunds material från tidigt 1900-tal och hans utredningar rörande samebyarna i Jämtlands län och deras betesmarker i Nord-Trøndelag. Fokus lades istället på de nordligare delarna av Saepmie (i Sverige) och resulterade i att Jämtland utelämnades och därmed även Voernese sameby. Under senare tid har det inte inneburit något problem för Voernese eftersom man barmarkstid betar renhjorden tillsammans med Vilhelmina södra sameby och då kunnat använda Jitneme, även om den i förhandlingarna tillfallit Vilhelmina södra sameby. Trots detta har Voernese sameby alltid ansett sig haft betesrätt på Jitneme och därför kontinuerligt utnyttjat den. Under senaste tiden har önskemål diskuterats om att åter hålla separata renhjordar barmarkstid mellan Voernese och Vilhelmina södra. *Voernese sameby anser därför att Jitneme ska återinföras i konventionsprotokollet till Voernese, där den tillhör.*

Vid förra konventionsförhandlingarna som resulterade i renbeteskonventionen från 1972 förlorade Voernese sameby återigen åretruntmarker (§37 Baajme och Kruehkesdahke), till Östre Namdal reinbetesdistrikt. En bidragande orsak till detta var att behoven av betesmark i norra Saepmie på svensk sida var större och för att bana väg för dem föreslogs att områden som Voernese sameby alltid nyttjat, skulle tillfalla norska samers renbete i utbyte mot att nordligare områden i svenska Saepmie tillfördes marker i Norge. Detta skedde utan Voernese samebys möjlighet att påverka förhandlingen. *Det är Voernese samebys inställning att dessa åretruntmarker Baajme och Kruehkesdahke nu skall återgå till Voernese, dit de hört från början.*

Förlusten av ovanstående betesområden har drabbat Voernese samebyn oerhört kännbart. Samebyn är hårt påverkad av fragmentering av beteslandskapet och för att upprätthålla en bärkraftig rennäring behöver vi återfå dessa betesområden. Förlusten av områdena har påverkat renskötseln i Voernese sameby negativt med minskad tillgång till höstbete som medfört stort betestryck på de viktiga lavfjällen i öster. I föreliggande förslag ingår ett större område för höstbete, kring Mesklumpen (§38 Jovreke). Detta betesområde måste tillförsäkras Voernese sameby eftersom området medger en säkrare och mer långsiktigt hållbar renskötsel som bidrar till att tidigare nedflytt av renhjorden till vinterbetesmarkerna kan undvikas. Åretruntmarkerna i väster behöver finnas med i en planerad renskötsel dels pga. av stora strukturella förändringar av markerna på vinterbetet där vindparker och andra intrång tar allt större arealer i anspråk, dels inför klimatförändringar där vi svårligen kan förutse vilka förändringar som kommer att ske i framtiden.

Processen med förlust av marker har även under senare tid fortgått och Östre Namdal reinbetesdistrikt har börjat använda betesområdet Jovreke, som historiskt har tillhört Voernese sameby, under hösten. Något avtal om nyttjande av det här området har aldrig upprättats.

Vår bedömning är att ovan beskrivna betesområden (Jitneme, Baajme, Kruehkesdahke och Jovreke) alltid har tillhört Voernese sameby och ska också i fortsättningen tillhöra Voernese. Östre Namdal reinbetesdistrikt har nu haft rätten att använda de aktuella betesområdena i 45 år, alltså sedan i början av 80-talet. Vi vill i detta sammanhang påpeka att det förvaltningsystem som föreslagits gå

via Renbetesnämnden, är alltför osäkert och vi ifrågasätter också förhandlingsviljan hos motparten eftersom det nya konventionsförslaget föreslår i §38 att betesområdet per automatik tillfaller motparten om inte avtal kan ingås. I förslaget i områdesprotokollet kommer Voernese sameby återigen till korta och det måste nu ligga i ärendets natur att Östre Namdal reinbetesdistrikt inte längre kan expandera på Voernese samebys bekostnad. *Rätteligen bör nu Baajme och Kruehkesdahke återföras till Voernese och det befintliga stängslet Sipmehke-Ankarvattnet skall följa riksgränsen ner till Blåsjöns västra ände. Voernese sameby anser att en sedvanerättsutredning är en förutsättning innan landrättigheter fördelas via ett områdesprotokoll.*

Dokument som historiskt visar att Voernese sameby har använt och har användning av sommarbete i Norge bifogas detta dokument (se bilaga 1).

Nils-Aron Kroik Kristoffersson, ordförande, Voernese Sameby dag som ovan.